

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr°106/15
Luxembourg, 23. september 2015

Kohtujuristi ettepanek kohtuasjas C-362/14:
Maximilian Schrems *versus* Data Protection Commissioner

Kohtujurist Bot on seisukohal, et komisjoni otsus, mis tunnistab isikuandmete kaitse taseme Ameerika Ühendriikides piisavaks, ei takista liikmesriigi ametiasutust peatamast Facebooki eurooplastest kasutajate andmete edastamist Ameerika Ühendriikides asuvatesse serveritesse

Lisaks leiab kohtujurist, et see otsus on kehtetu

Isikuandmete töötlemise direktiiv¹ sätestab, et niisuguste andmete edastamine kolmandatesse riikidesse võib toimuda ainult juhul, kui kõnealune kolmas riik tagab nende andmete kaitse piisava taseme. Sama direktiivi kohaselt võib komisjon tuvastada, et kolmas riik tagab isikuandmete kaitse piisava taseme. Isikuandmeid võib asjaomasesse kolmandasse riiki edastada siis, kui komisjon on teinud vastavasisulise otsuse.

Maximilian Schrems on Austria kodanik, kes kasutab Facebooki alates 2008. aastast. Nagu ka teiste liidu territooriumil elavate kasutajate puhul, edastab Facebooki lirimaa tütaretevõtja M. Schremsi poolt Facebookile antud andmed kas tervikuna või osaliselt serveritesse, mis asuvad Ameerika Ühendriikide territooriumil, ja neid säilitatakse seal. M. Schrems esitas lirimaa andmekaitsevolinikule kaebuse, väites, et arvestades 2013. aastal Edward Snowdeni poolt Ameerika Ühendriikide luureteenistuste (ja eelkõige National Security Agency ehk NSA) tegevuse kohta tehtud paljastusi, ei taga Ameerika Ühendriikide seadused ja tavad mitte mingisugust tegelikku kaitset sellesse riiki edastatud andmete riigipoolse jälgimise eest. Lirimaa ametiasutus lükkas kaebuse tagasi muu hulgas seetõttu, et 26. juuli 2000. aasta otsuses² leidis komisjon, et programmi Safe Harbor³ raames tagavad Ameerika Ühendriigid edastatud isikuandmete kaitse piisava taseme.

Kohtuasja menetlev High Court of Ireland (lirimaa ülemkohus) soovib teada, kas komisjoni otsus esiteks takistab liikmesriigi järelevalveasutust uurimast kaebust, milles väidetakse, et kolmas riik ei taga edastatavate isikuandmete kaitset piisaval tasemel, ja teiseks takistab vaidlustatud andmete edastamist vajadusel peatamast.

Oma tänases ettepanekus leiab kohtujurist Yves Bot, et **asjaolu, et eksisteerib komisjoni otsus**, mis tunnistab, et kolmas riik tagab edastatud isikuandmete kaitse piisava taseme, **ei saa ära võtta ega ka vähendada isikuandmete töötlemise direktiiviga liikmesriigi järelevalveasutusele antud pädevust**. Lisaks leiab ta, et **komisjoni otsus on kehtetu**.

Kõigepealt on kohtujurist seisukohal, et võttes arvesse seda, kui tähtsat rolli mängivad liikmesriigi järelevalveasutused andmekaitse valdkonnas, peavad nende sekkumisvõimused jääma puutumatuks. Kui liikmesriigi järelevalveasutused oleksid absoluutselt seotud komisjoni tehtud otsustega, piiraks see vältimatult nende täit sõltumatust, mis neil selle direktiivi alusel on. Kohtujurist järeldab sellest, et kui liikmesriigi järelevalveasutus leiab, et andmete edastamine riivab

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, lk 31 ; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355).

² Komisjoni 26. juuli 2000. aasta otsus vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 95/46/EÜ piisava kaitse kohta, mis on ette nähtud programmi Safe Harbor põhimõtete ja sellega seotud korduma kippuvate küsimustega, mille on välja andnud Ameerika Ühendriikide kaubandusministeerium (EÜT 2000, L 215, lk 7 ; ELT eriväljaanne 16/01, lk 119).

³ Programm Safe Harbor hõlmab rida isikuandmete kaitse põhimõtteid, millega Ameerika Ühendriikide ettevõtjad võivad vabatahtlikult ennast siduda.

kaitset, mis peab olema liidu kodanikele tagatud seoses oma andmete töötlemisega, on tal voli see edastamine peatada, ja seda olenemata sellest, millise üldhinnangu andis oma otsuses komisjon. Nimelt ei mõjuta direktiiviga komisjonile antud rakenduspädevus samas direktiivis liikmesriigi järelevalveasutusele antud volitusi. Teisisõnu, **komisjonil puudub pädevus piirata liikmesriigi järelevalveasutuste volitusi.**

Kuigi kohtujurist tunnistas, et liikmesriigi järelevalveasutused on komisjoni otsusega õiguslikult seotud, leiab ta siiski, et niisugune siduv mõju ei ole oma olemuselt selline, mis nõuaks, et kaebus tuleks lihtsalt, st viivitamatult ja ilma põhjendatust uurimata, tagasi lükata, seda enam, et piisava kaitsetaseme tuvastamine kuulub liikmesriikide ja komisjoni jagatud pädevusse. Komisjoni otsusel on kindlasti oluline roll liikmesriikides kehtivate edastamistingimuste ühtlustamisel, kuid see ühtlustamine saab kesta üksnes seni, kuni seda tuvastust ei ole kahtluse alla seatud, eelkõige kaebuse raames, mida liikmesriigi järelevalveasutused peavad läbi vaatama tulenevalt oma uurimis- ja keeluvolitustest, mis neile on direktiivi alusel antud.

Lisaks leiab kohtujurist, et kui on tuvastatud süsteemsete puuduste esinemine kolmanda riigi puhul, kuhu isikuandmed edastatakse, **peavad liikmesriigid saama võtta vajalikke meetmeid** Euroopa liidu põhiõiguste hartas tagatud **põhiõiguste kaitseks**, mille hulgas on **õigus era- ja perekonnaelu austamisele ja õigus isikuandmete kaitsele.**

Võttes arvesse menetluse käigus väljendatud kahtlusi otsuse 2000/520 kehtivuse osas, on kohtujurist arvamusel, et Euroopa Kohus peaks selle otsuse kehtivust hindama ja jõudma järeldusele, et see otsus on kehtetu. Nimelt ilmneb nii High Courti kui komisjoni enda tehtud avaldustest, et **Ameerika Ühendriikide seadused ja tavad võimaldavad laiaulatuslikult koguda edastatud liidu kodanike isikuandmeid, ilma et viimastel oleks võimalus kasutada tõhusat õiguskaitsevahendit.** Need faktilised järeldused näitavad seda, et komisjoni otsus ei sisalda piisavalt tagatise. Nende tagatiste puudumise tõttu rakendati seda otsust viisil, mis ei vasta direktiivi ja harta nõuetele.

Kohtujurist leiab lisaks, et Ameerika Ühendriikide luureteenistuste võimalus edastatud andmetega tutvuda **riivab õigust eraelu austamisele ja õigust isikuandmete kaitsele**, mis on hartaga tagatud. Ka on kohtujurist seisukohal, et asjaolu, et liidu kodanikel ei ole Ameerika Ühendriikides mingit tegelikku õigust olla ära kuulatud infopüügi ja oma andmete seire küsimuses, **riivab liidu kodanike õigust tõhusale õiguskaitsevahendile**, mis on hartaga kaitstud.

Kohtujuristi sõnul on **niisugune põhiõiguste riive vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega eelkõige seetõttu, et Ameerika Ühendriikide luureteenistuste poolne seire on massiline ja suvaline.** Nimelt hõlmab Ameerika Ühendriikide luureteenistuste õigus edastatud isikuandmetega tutvuda üldistatult kõiki isikuid ning kõiki elektroonilise side vahendeid ja edastatud andmekogumit tervikuna (seal hulgas teabevahetuse sisu), ilma et taotletavat üldisest huvist kantud eesmärki arvestades oleks ette nähtud mingit eristamist, piirangut või erandit. Neil asjaoludel ei saa kolmandat riiki kohtujuristi hinnangul ühelgi juhul pidada piisavat kaitsetaset tagavaks, seda eriti arvestades, et programm Safe Harbor, nagu see on määratletud komisjoni otsuses, ei sisalda tagatise, mis suudaksid välistada edastatud andmetega massilise ja üldise tutvumise. Ükski sõltumatu asutus ei ole nimelt volitatud kontrollima Ameerika Ühendriikides isikuandmete kaitse põhimõtete võimalikke rikkumisi, mille on liidu kodanike suhtes toime pannud niisugused avaliku võimu esindajad nagu Ameerika Ühendriikide julgeolekuasutused.

Arvestades niisugust järeldust liidu kodanike põhiõiguste rikkumiste kohta, **oleks komisjon kohtujuristi arvates pidanud selle otsuse kohaldamise peatama**, ja seda isegi vaatamata sellele, et ta peab Ameerika Ühendriikidega läbirääkimisi nende rikkumiste lõpetamiseks. Kohtujurist märgib lisaks, et kui komisjon otsustas asuda Ameerika Ühendriikidega läbirääkimistesse, on selge, et eelnevalt tegi ta järelduse, et kaitse tase, mida see kolmas riik programmi Safe Harbor raames pakub, ei olnud enam piisav, ning et 2000. aasta otsust ei olnud tegelikule olukorrale kohandatud.

MÄRKUS: Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv. Kohtujuristi ülesanne on pakkuda, sõltumatult tegutsedes, Euroopa Kohtule välja lahendus tema menetluses olevas kohtuasjas. Euroopa Kohtu kohtunikud asuvad nüüd kõnesolevas kohtuasjas nõu pidama. Kohtuotsus langetatakse mõne aja pärast.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda siseriiklikku kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on siseriikliku kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele siseriiklikele kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepaneku [terviktekst](#) avaldatakse selle esimese päeval CURIA veebisaidil.

Pressiesindaja: Gilles Despeux, ☎ (+352) 4303 3205

Kohtujuristi ettepaneku esitamise ülekanne on kättesaadav „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106